

Briselē, 2025. gada 14. martā
(OR. en)

6934/25

ENV 140
CLIMA 64
COMPET 141
IND 69
FIN 287
ENER 67

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
K-jas dok. Nr.:	6515/25
Temats:	Tīras rūpniecības kursa vides dimensija – viedokļu apmaiņa

1. Lai Padomes (Vide) 2025. gada 27. marta sanāksmē ievirzītu viedokļu apmaiņu par minēto tematu, prezidentvalsts ir sagatavojusi pielikumā pievienoto piezīmi un jautājumus ministriem.
2. Pastāvīgo pārstāvju komiteja tiek aicināta ņemt vērā prezidentvalsts piezīmi un jautājumus un nosūtīt tos Padomei viedokļu apmaiņas nolūkā.

Tīras rūpniecības kursa vides dimensija

– viedokļu apmaiņa –

Ievads

Eiropadome 2024. gada aprīļa secinājumos ¹ aicināja panākt jaunu Eiropas konkurētspējas kursu. Šis aicinājums tika atkārtoti izteikts Budapeštas deklarācijā par jauno Eiropas konkurētspējas kursu, ko ES līderi pieņēma 2024. gada novembrī. Saskaņā ar politikas pamatnostādņēm 2024.–2029. gadam un iedvesmojoties no *Enrico Letta* un *Mario Draghi* ziņojumu konstatējumiem, Eiropas Komisija 2025. gada 29. janvārī publicēja paziņojumu “ES konkurētspējas kompass” ². Paziņojumā ir izklāstītas vairākas iniciatīvas, kuru mērķis ir novērst inovācijas plaisu, izstrādāt kopīgu dekarbonizācijas un konkurētspējas ceļvedi, mazināt pārmērīgu atkarību no citiem un palielināt enerģētisko neatkarību un ekonomisko drošību.

Paziņojums “Tīras rūpniecības kurss: kopīgs konkurētspējas un dekarbonizācijas ceļvedis” (*CID*) ³, ko Komisija publicēja 2025. gada 26. februārī, ir viena no Konkurētspējas kompāsā uzskaitītajām pamatiniciatīvām. *CID* mērķis ir pozicionēt ES kā konkurētspējīgu un pievilcīgu ražošanas centru, veicinot tīras tehnoloģijas un apritīgus uzņēmējdarbības modeļus.

Kopīgs konkurētspējas un dekarbonizācijas plāns

Šajā pieaugošās ģeopolitiskās spriedzes, lēnas ekonomikas izaugsmes un tehnoloģiskās konkurences laikmetā ES ir steidzami jāsniedz savai rūpniecībai spēcīgs ekonomiskais pamatojums investīcijām dekarbonizācijā un jārisina tīro tehnoloģiju nozares un energoietilpīgo nozaru izaicinājumi. ES mērķis līdz 2050. gadam kļūt par klimatneitrālu ekonomiku ir jāpapildina ar tādu paredzamu satvaru nozarēm, kas nodrošina to konkurētspēju un stiprina ekonomikas noturību.

¹ EUCO 12/24.

² 5785/25.

³ 6515/25.

CID ir izklāstītas darbības, kuru mērķis ir padarīt dekarbonizāciju par Eiropas rūpniecības izaugsmes virzītājspēku, nodrošinot tās stabilu integrāciju rūpniecības, konkurences, ekonomikas un tirdzniecības politikā. Lai veidotu ekonomisko pamatojumu, ir apzināti seši virzītājspēki attiecībā uz enerģiju par pieņemamu cenu, pirmtirgiem, finansējumu, apritīgumu un piekļuvi materiāliem, globālajiem tirgiem un starptautiskām partnerībām un prasmēm.

Attiecībā uz piekļuvi **enerģijai par pieņemamu cenu** un pamatojoties uz Lētākas enerģijas rīcības plānu ⁴, *CID* cita starpā ir uzsvērts, cik svarīga ir atjaunīgās enerģijas ieviešana, elektroenerģijas pirkuma līgumu un cenu starpības līgumu veicināšana, kā arī pastāvīga koncentrēšanās uz atļauju piešķiršanu, tostarp rūpniecībā.

Lai izveidotu **spēcīgus** Eiropas tīro tehnoloģiju un dekarbonizētu produktu **pirmtirgus**, ir vajadzīgi konkrēti pasākumi gan piedāvājuma, gan pieprasījuma pusē. Rūpnieciskā oglekļa pārvaldība var palīdzēt dekarbonizēt ražošanas procesus Eiropas ekonomikai nozīmīgās rūpniecības nozarēs, papildinot pārējos dekarbonizācijas centienus. ES jau ir ieviesusi vairākas rīcībpolitikas CO₂ uztveršanas atbalstam, tostarp saskaņā ar ETS direktīvu ⁵ un CCS direktīvu ⁶. Turklāt, lai paātrinātu oglekļa uztveršanas un uzglabāšanas projektus, Neto nulles emisiju industrijas aktā ⁷ ir noteikts ES līmeņa mērķis līdz 2030. gadam sasniegt 50 miljonus tonnu CO₂ uzglabāšanas jaudas gadā. Turklāt paredzams, ka, nosakot ES kvalitātes kritērijus un nosakot monitoringa un ziņošanas procesus, *CRCF* regula ⁸ stimulēs investīcijas inovatīvās oglekļa piesaistes tehnoloģijās. Tomēr ES būs ievērojami jāpastiprina centieni, lai pilnībā izmantotu rūpnieciskas oglekļa piesaistes tehnoloģiju potenciālu.

⁴ 6601/25.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/87/EK (2003. gada 13. oktobris), ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Kopienā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK (OV L 275, 25.10.2003., 32. lpp.).

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/31/EK (2009. gada 23. aprīlis) par oglekļa dioksīda ģeoloģisko uzglabāšanu un grozījumiem Padomes Direktīvā 85/337/EEK, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvās 2000/60/EK, 2001/80/EK, 2004/35/EK, 2006/12/EK, 2008/1/EK un Regulā (EK) Nr. 1013/2006 (OV L 140, 5.6.2009., 114. lpp.).

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1735 (2024. gada 13. jūnijs) par pasākumu satvara izveidi Eiropas neto nulles emisiju tehnoloģiju izgatavošanas ekosistēmas stiprināšanai un ar ko groza Regulu (ES) 2018/1724, (OV L, 2024/1735, 28.6.2024.).

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/3012 (2024. gada 27. novembris), ar ko izveido Savienības sertifikācijas satvaru pastāvīgai oglekļa piesaistei, oglekļa saistīgai saimniekošanai un oglekļa uzkrāšanai produktos (OV L, 2024/3012, 6.12.2024.).

Paredzams, ka Rūpnieciskās oglekļa pārvaldības stratēģijas ⁹ īstenošana atvieglos **uztvertā oglekļa un pastāvīgo oglekļa piesaistījumu tirgus** attīstīšanu un atbalstīs uztvertā oglekļa izmantošanu plašākā produktu klāstā. Gaidāmajā Rūpniecības dekarbonizācijas paātrināšanas aktā tiks ierosināts brīvprātīgs oglekļa intensitātes marķējums rūpniecības ražojumiem, sākot ar tēraudu. Kopā ar publiskā iepirkuma regulējuma pārskatīšanu tajā ierosinās arī konkrētus kritērijus, kuru mērķis ir palielināt tirgus pieprasījumu pēc dekarbonizētiem produktiem ar Eiropas priekšrokas kritērijiem. Komisija arī sāks darbu pie **oglekļa uzskaites metodikas** vienkāršošanas un saskaņošanas, lai atbalstītu tīru produktu izstrādi.

Pārejai uz tīru enerģiju ir vajadzīgas **ievērojamas investīcijas**, un papildus finansējumam no publiskiem avotiem izšķiroša nozīme būs privātā kapitāla mobilizēšanai. Komisija ierosinās izveidot Rūpniecības dekarbonizācijas banku, kuras mērķis ir mobilizēt 100 miljardus EUR, pamatojoties uz finansējumu no esošajiem Inovācijas fonda resursiem un papildu ieņēmumiem no ETS daļām, kā arī piesaistītiem no *InvestEU* un brīvprātīgiem dalībvalstu resursiem. Tās pamatā būs atlase konkursa kārtībā, tostarp izmantojot oglekļa cenu starpības līgumus, vienlaikus nodrošinot taisnīgu atbalsta sadalījumu starp dalībvalstīm.

Efektīvs oglekļa ieviedkorekcijas mehānisms (OIM) ir ārkārtīgi svarīgs, lai **tās ES nozares, uz kurām attiecas ES ETS, aizsargātu** no negodīgas konkurences un nodrošinātu **vienlīdzīgus konkurences apstākļus visā pasaulē**, vienlaikus **stimulējot oglekļa cenas noteikšanu pasaules mērogā**. Priekšlikumam regulai, ar ko vienkāršo un stiprina oglekļa ieviedkorekcijas mehānismu ¹⁰, vēlāk 2025. gadā sekos visaptveroša OIM darbības pārskatīšana, kurā tiks novērtēts, vai tas būtu jāattiecina arī uz papildu nozarēm un lejupējiem ražojumiem, un tiks apsvērts jautājums par oglekļa emisiju pārvirzes problēmu saistībā ar eksportētajām precēm.

Lai sasniegtu *CID* mērķi panākt dekarbonizāciju, vienlaikus stiprinot konkurētspēju, ir jānodrošina **regulējuma paredzamība rūpniecības nozarēm**. Tāpēc ES ir jānodrošina, ka vides instrumenti, noteikumi un finansējums tiek labi izstrādāti un pārskatīti tādā veidā, kas ir paredzams Eiropas rūpniecības nozarēm, lai tādējādi aizsargātu investīcijas un nodrošinātu ilgtermiņa uzņēmējdarbības plānošanu.

⁹ 6306/24.

¹⁰ 6609/25.

Apritīgums dekarbonizācijas centrā

Pāreja uz aprites ekonomiku ne tikai sniedz ieguvumus videi un atbalsta dekarbonizāciju, bet var arī **samazināt ES atkarību** no ārējiem izejvielu piegādātājiem un uzlabot būtisku materiālu pieņemamību cenas ziņā un pieejamību. Reciklēšanas un pārražošanas nozare Eiropā strauji aug: tiek lēsts, ka Eiropas pārražošanas tirgus aprites potenciāla pašreizējā vērtība, kas ir 31 miljards EUR (2022. gadā), līdz 2030. gadam pieaugs līdz 100 miljardiem EUR, radot 500 000 jaunu darbvietu.

Nesen ir ieviests plašs tiesiskais regulējums, lai veicinātu apritīgumu un atvieglotu atkritumu kā resursa apsaimniekošanu Eiropā. Produktu ilgtspējas ekodizaina regulas ¹¹ mērķis ir uzlabot ES tirgū laisto produktu apritīgumu, energoefektivitāti, reciklējamību un ilgzinātību, nosakot ekodizaina prasības, iespējams, gandrīz visiem fiziskajiem produktiem. Turklāt nesen pieņemtajos tiesību aktos par konkrētiem produktiem, tostarp Bateriju regulā ¹² un Iepakojuma un iepakojuma atkritumu regulā ¹³, ir noteikti obligāti reciklēta satura mērķrādītāji dažādiem materiāliem, vienlaikus arī nodrošinot, ka ES tirgū laistie produkti ir ļoti labi reciklējami. Visbeidzot, Kritiski svarīgo izejvielu aktā ¹⁴ ir ietverti pasākumi, kuru mērķis ir uzlabot ar kritiski svarīgām izejvielām bagātu atkritumu savākšanu un reciklēšanu. To papildina nesen pārskatītā Atkritumu sūtījumu regula ¹⁵, kuras mērķis ir ievērojami atvieglot reciklēšanai paredzētu atkritumu transportēšanu ES, vienlaikus ierobežojot atkritumu eksportu ārpus ESAO, lai novērstu vērtīgu otrreizējo materiālu zudumu.

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1781 (2024. gada 13. jūnijs), kas izveido satvaru ekodizaina prasību noteikšanai ilgtspējīgiem produktiem, groza Direktīvu (ES) 2020/1828 un Regulu (ES) 2023/1542 un atceļ Direktīvu 2009/125/EK.

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/1542 (2023. gada 12. jūlijs) par baterijām un bateriju atkritumiem, ar ko groza Direktīvu 2008/98/EK un Regulu (ES) 2019/1020 un atceļ Direktīvu 2006/66/EK.

¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2025/40 (2024. gada 19. decembris) par iepakojumu un iepakojuma atkritumiem, ar kuru groza Regulu (ES) 2019/1020 un Direktīvu (ES) 2019/904 un atceļ Direktīvu 94/62/EK.

¹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1252 (2024. gada 11. aprīlis), ar ko izveido satvaru, kā nodrošināt drošu un ilgtspējīgu apgādi ar kritiski svarīgām izejvielām, un groza Regulas (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 un (ES) 2019/1020.

¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1157 (2024. gada 11. aprīlis) par atkritumu sūtījumiem un ar ko groza Regulas (ES) Nr. 1257/2013 un (ES) 2020/1056 un atceļ Regulu (EK) Nr. 1013/2006.

Tomēr pāreju uz aprites ekonomiku joprojām kavē **šķēršļi aprites produktu un materiālu tirgos**. Tāpēc ir jāstimulē tirgus, veicinot gan kvalitatīvu reciklātu piedāvājumu, gan pieprasījumu pēc otrreizējām izejvielām. Komisija *CID* ierosina risināt šo jautājumu, apvienojot leģislatīvus pasākumus – Aprites ekonomikas akta pieņemšanu – un citas iniciatīvas, piemēram, Kritiski svarīgo izejvielu centra un starpreģionālu aprītīguma centru izveidi.

Jautājumi ministriem:

- Vai uzskatāt, ka tīras rūpniecības kursā ierosinātās darbības var pietiekami atbalstīt ES rūpniecības nozares, lai tās saglabātu konkurētspēju un pārietu uz neto nulles emisiju līmeni? Vai uzskatāt, ka ir vajadzīgas kādas papildu darbības?
- Kāds, jūsuprāt, ir Inovāciju fonda un plānotās Rūpniecības dekarbonizācijas bankas ieguldījums minēto mērķu sasniegšanā?
- Kādi izaicinājumi un šķēršļi joprojām pastāv ceļā uz aprites ekonomiku Eiropā? Vai tiesību aktos ir nepilnības, kas būtu jānovērš, lai palielinātu atkalizmantošanu, pārražošanu un reciklēšanu un lai izveidotu plaukstošu otrreizējo produktu un materiālu tirgu?